

Rynek żywności w 2019 roku

Prognoza cen towarów i usług w 2019 roku

W 2019 r. spodziewane jest przyspieszenie dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych w stosunku do roku poprzedniego. W projekcie ustawy budżetowej na 2019 r. założono, że wzrosną one średnio o 2,3% w ujęciu rocznym, przy braku istotnych szoków podaźowych na rynku surowcowym i żywności. W świetle danych makro-ekonomicznych dostępnych do końca października br. można przypuszczać, że wzrost ten będzie wyższy. Prognozy analityków Międzynarodowego Funduszu Walutowego sugerują, że w 2019 r. inflacja w Polsce może wynieść 2,8% w ujęciu rocznym, wobec 2,0% w 2018 r. Byłby to drugi największy wynik wśród krajów UE. Największy wzrost cen konsumpcyjnych osiągają Węgry (3,3%). Tuż za Polską plasuje się Rumunia z inflacją na poziomie 2,7%. Najmniej dynamiczny wzrost cen jest spodziewany w Grecji i Irlandii (1,2%). Natomiast według ekspertów i analityków NBP, w 2019 r. inflacja w Polsce wyniesie 3,2% wobec 1,8% w 2018 r. Wzrostowi inflacji sprzyjać będzie stosunkowo wysokie tempo wzrostu gospodarczego (3,6%) podtrzymywane przez konsumpcję wspieraną programami socjalnymi i zwiększenie nakładów inwestycyjnych, dalszą poprawą na rynku pracy, utrzymującą się wysoką dynamiką wzrostu wynagrodzeń i wzrostu jednostkowych kosztów pracy oraz znaczącą presją inflacyjną na krajowym rynku żywności i energii. NBP szacuje, że w 2019 r. średnie ceny roczne zwiększą się o 7,2%, wobec wzrostu o 3,9% w 2018 roku. Przyspieszenie ich dynamiki ma związek ze znaczną i wynikającą z polityki cenowej polskich producentów, reakcją cen paliw na wzrost cen ropy na świecie, wzrostem kosztów wynikających z konieczności dostosowania infrastruktury energetycznej do wymogów UE i droższymi uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla. Do wzrostu cen paliw przyczyni się wprowadzenie od 2019 roku opłaty emisyjnej, doliczanej do sprzedaży benzyny i oleju napędowego. Opłatę emisyjną będą musieli uiścić zarówno producenci paliw, jak i importerzy oraz wszystkie inne podmioty, które odprowadzają podatek od paliw silnikowych.

Warto zauważyć, że rynek energii w Polsce nie jest regulowany administracyjnie i ceny są wynikiem działania prawa popytu i podaży. Podwyżki cen energii dla przedsiębiorstw wpłynęły na ceny produkcji sprzedanej przemysłu w pierwszym kwartale 2019 r., a na wzrost cen dla konsumentów z pewnym opóźnieniem (2 - 3-kwartalnym). W kierunku wzrostu inflacji mogą oddziaływać także obowiązujące od sierpnia 2018 r. wyższe ceny gazu i niezapowiedziana od stycznia 2019 r. taryfa dla gospodarstw domowych, objęcie akcyzą od 1 stycznia 2019 r.

Czynniki wpływające na ceny poszczególnych grup produktów spożywczych

W 2019 r. oczekuje się w Polsce przyspieszenia dynamiki wzrostu cen żywności z uwagi na nieprzewidywane niekorzystne warunki podaźowe na części krajowych rynków rolno-spożywczych, znaczący wzrost pozasurowcowych kosztów przetwórstwa i obrotu związany głównie ze wzrostem cen energii, wzmocnienie eksportu oraz wzrost cen eksportu surowców rolnych i żywnościowych na rynkach światowych. Można przypuszczać, że spodziewany wzrost cen będzie miał szeroki zakres, gdyż popyt na żywność w Polsce charakteryzuje się stosunkowo niską elastycznością cenową, co umożliwiła przeliczenie wyższych kosztów produkcji i dystrybucji na konsumentów. Czynnikiem hamującym tempo cen żywności może być spodziewane tempo wzrostu krajowego popytu na żywność.

W Polsce, w 2019 r. spodziewany jest wzrost produkcji i podaży mleka, owoców i przetworów owocowych oraz warzyw, przy zbliżonej do ubiegłorocznej podaży tłuszczów roślinnych. Jednocześnie przewidywany jest spadek produkcji i podaży mięsa, w tym zwłaszcza wieprzowego, masła i pozostałych tłuszczów zwierzęcych (tj. smalcu, podgardla i słoniny), produktów zbożowych oraz cukru i ziemniaków. Można przypuszczać, że na większości rynków branżowych żywności, odnotowane w ostatnich miesiącach 2018 r. tendencje w rozwoju cen będą kontynuowane w roku 2019.

Produkty zbożowe

Skutki ubiegłorocznej suszy będą i są najbardziej odczuwalne na rynkach pieczywa i produktów zbożowych oraz warzyw. Według szacunków GUS, w 2018 r. w Polsce, w wyniku zmniejszenia plonów, zbiory zbóż ogółem były ok. 16% niższe niż przed rokiem. Susza oraz trudne warunki w okresie zbiorów przełożyły się na słabszą jakość ziarna. W związku ze spadkiem krajowych zasobów zbóż, ceny zbóż do wiosny 2019 r. systematycznie rosły. Dodatkowymi czynnikami wzrostu cen sprzyjającymi wzrostowi cen produktów zbożowych w pierwszej połowie 2019 r. było drożenie ziarna z importu, w tym głównie pszenicy konsumpcyjnej (szacuje się, że u głównych eksporterów w sezonie 2018/2019 zapasy końcowe zbóż zmniejszą się o 20%) oraz wzrost cen paliwa i energii. Branża ta bowiem jest jedną z najbardziej energochłonnych branż przemysłu spożywczego. W pierwszej połowie roku najsilniej rosły ceny pieczywa, zwłaszcza jego nowych gatunków, wprowadzanych do obrotu celem zachowania marży w warunkach krajowych oraz ceny wyrobów piekarskich, z uwagi na spodziewany

wzrost spożycia wewnętrznego. Pod wpływem rosnących cen ziemniaków mogą podrożeć makarony.

więcej mięsa wieprzowego niż przewiduje UE, co miałoby negatywny wpływ na ceny.

Warzywa

Rok 2018 był szczególnie trudny dla uprawy warzyw gruntowych ze względu na suszę notowaną już od wiosny. Brak opadów deszczu i wysokie temperatury w okresie letnim pogłębiły suszę i spowodowały obniżenie plonów przede wszystkim warzyw cebulowych, korzeniowych i kapustnych, a w mniejszym stopniu warzyw ciepłolubnych. Spadek produkcji wszystkich podstawowych warzyw gruntowych, w tym głównie: cebuli, marchwi, buraków ćwikłowych, kapusty i kalafiorów skutkowało wysokim wzrostem cen detalicznych tych produktów. W 2019 r. należy się liczyć z przyspieszeniem rocznej dynamiki cen warzyw wskutek obniżenia podaży tych produktów oraz spodziewanego wzrostu cen prądu, gazu i paliw. W związku ze spadkiem produkcji oraz wzrostem kosztów przetwórstwa i obrotu wzrosną przypuszczalnie ceny także ceny warzyw mrożonych i marynat.

Ziemniaki

Z powodu słabych zbiorów ziemniaków w 2018 r., w pierwszej połowie 2019 r. ceny detaliczne tych produktów były znacznie wyższe niż w analogicznym okresie przed rokiem. Nieudane zbiory ziemniaków w całej Europie sprzyjają wzrostowi eksportu z Polski, co może dodatkowo przyczynić się do wzrostu cen na krajowym rynku.

Mięso

W pierwszym półroczu 2019 r. niższe niż przed rokiem były ceny detaliczne mięsa wieprzowego. Jednakże można się spodziewać, że w drugim zaczną one przewyższać poziom sprzed roku. Przyczyni się do tego spodziewany spadek produkcji i wzrost cen trzody chlewnej, wspierany przez wzrost cen zbóż i pasz oraz spowolnienie dynamiki importu. Spodziewany wzrost eksportu wołowiny w warunkach zmniejszenia krajowej produkcji i stabilizacji krajowego popytu będą stymulowały wzrost cen tego mięsa. Przewidywany spadek cen mięsa drobiowego nie zneutralizuje ich wcześniejszych zwyżek. W efekcie w 2019 r. ceny mięsa drobiowego będą utrzymywały na poziomie pierwszego półrocza 2018 r. W kierunku ich wzrostu będzie oddziaływać wzmożenie eksportu oraz wzrost krajowej produkcji, a w przeciwnym kierunku - osłabienie dynamiki krajowego spożycia. Sytuację cenową na rynku mięsa może skomplikować rozwój ASF w Polsce (i w Europie). Choroba może doprowadzić do uboju świń, wzrostu cen wieprzowiny, przesunięcia się popytu w kierunku wołowiny i drobiu i w konsekwencji zwiększenia presji na wzrost cen mięsa drobiowego i wołowego. Rozwój ASF w UE można wyeliminować z handlu do krajów trzecich tradycyjnych eksporterów wieprzowiny. Wówczas na rynku unijnym pozostałoby

Mleko i jego produkty

Spodziewany wzrost krajowej produkcji i podaży mleka będzie sprzyjał obniżaniu się rocznej dynamiki cen detalicznych artykułów mleczarskich. Można przypuszczać, że w końcu tego okresu będą one zbliżone do notowań sprzed roku. Przewiduje się, że trwałe produkty mleczne będą nieco tańsze niż przed rokiem, a presję na krajowym i unijnym rynku będą wywierały zapasy interwencyjne chudego mleka w proszku. Przewidywany jest spadek cen masła, ale pozostanie na poziomach wyższych niż w pierwszej połowie 2018 roku.

Cukier

Ceny cukru w Polsce są silnie skorelowane ze zmianami cen na rynku światowym. W związku ze wzrostem cen na rynkach globalnych w sezonie 2018/2019, możliwy jest także niewielki ich wzrost na rynku krajowym, ale zarówno w świecie, jak i w Polsce ceny będą niższe niż w sezonie poprzednim. W Polsce sprzyjać temu będzie przewidywana duża, przewyższająca zapotrzebowanie wewnętrzne, podaż cukru w kampanii 2018-2019, a na świecie - duża podaż i duże zapasy u największych producentów.

Jaja

W wyniku przewidywanego znaczącego spadku eksportu jaj, w pierwszym półroczu 2019 r. w Polsce utrzymać się będzie nadpodaż jaj, mimo spowolnienia wzrostu tempa wzrostu krajowej produkcji i dużego ograniczenia importu. Sytuacja ta prowadzić będzie do dalszej redukcji cen detalicznych jaj, której tempo będzie spowalniane przez wzrost cen pasz i energii. Ocenia się, że ceny jaj pozostaną wyższe niż w analogicznym okresie 2018 r.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę przewidywane zmiany cen poszczególnych grup produktów spożywczych, można szacować, że w 2019 roku łącznie ceny żywności i napojów alkoholowych będą wyższe o 3,0 - 3,5% niż w grudniu 2018 r. oraz o 4,5 - 5,0% wyższe niż w czerwcu 2018 roku, a ich przeciętny poziom w okresie styczeń - czerwiec 2019 roku może być wyższy od notowanego w analogicznym okresie przed rokiem. Według NBP, w całym 2019 roku ceny żywności wzrosną o 3,3%, w porównaniu z rokiem poprzednim. Głównymi czynnikami sprzyjającymi wzrostowi cen żywności będą ograniczenia podażowe związane z suszą 2018 roku oraz wzrost presji kosztowej w branży spożywczej związany ze wzrostem jednostkowej kosztów pracy i energii.

Tadeusz Plichta